

A szegények voksa

közmunka és a választás tisztaságának kockázatai

Az Átlátszó, a K-Monitor, a Political Capital és a Transparency International Magyarország közös tanulmánya

2015. február 19.

POLITICAL CAPITAL
POLICY RESEARCH & CONSULTING INSTITUTE

Tartalomjegyzék

Vezetői összefoglaló	3
A közfoglalkoztatás és a választási eredmények összefüggései	5
A feltételezés alapja	5
Az országgyűlési választási eredmények és a közfoglalkoztatási adatok összevetése	7
A pártok teljesítménye	7
A Fidesz-KDNP eredményei	8
A Jobbik és az MSZP-Együtt-DK-PM-MLP eredményei	10
Az önkormányzati választási eredmények és a közfoglalkoztatási adatok összevetése	13
A közfoglalkoztatási és a választási adatok összefüggéseinek lehetséges okai	16
Tereptapasztalatok	17
Újrázó polgármesterek	19
Kiugró választási eredmények	20
Módszertan	20
Fidesz-KDNP	21
Jobbik	23
MSZP-Együtt-DK-PM-MLP	25

Vezetői összefoglaló

Láncszavazás, szavazatvásárlás, nyílt szavazás – nincs olyan politikai erő, amelyik ne vádolta volna valamely ellenfelét ilyesmivel. Természetéből adódóan azonban a választási visszaélések rendkívül nehezen bizonyíthatók, a jogszabályi környezet és a felderítési hajlandóság pedig távol áll az optimálistól. Az Átlátszó, a K-Monitor, a Political Capital (PC) és a Transparency International Magyarország (TI) közös, az Open Society Institute – Budapest által támogatott projektjének keretében ezért két, párhuzamosan futó, egymást segítő módszerrel igyekezett feltérképezni a választási visszaélések kiszolgáltatottságból fakadó természetét: a többek között választási és közfoglalkoztatási adatok statisztikai elemzése segítette a tényfeltáró terepmunkát, a helyi tapasztalatok pedig újabb elemzési szempontokat vetettek fel. Célunk, hogy tanulmányunkkal vitát, további kutatásokat generáljunk, megoldási javaslatok kidolgozását segítsük elő.

- A korábbi gyakorlat szerint a közmunkaprogramok legkésőbb decemberben véget értek, és csak kora tavasszal indultak újra, így az érintett családok épp a leghidegebb (januári-februári) hónapokban voltak kénytelenek kizárólag a segélyből megélni. **A 2013-2014-es téli közfoglalkoztatási programmal viszont megváltozott az ütemezés: nem volt leállás újévkor, a program egészen április végéig folyamatos volt, a téli programok csak az országgyűlési választást követően futottak ki.** A közfoglalkoztatottak többségének a helyi önkormányzat a munkaadója, a közmunkás számára pedig elsődleges cél, hogy minél hosszabb ideig és minél gyakrabban legyen közmunkán. Ez pedig az esetek jelentős többségében a polgármester döntésén múlik. Mindez kellő alapot szolgáltat ahhoz a feltételezéshez, hogy **a közmunkaprogramba való bekerülés, illetve bennmaradás feltételül szabják azt is, hogy a különböző választások során a kiszolgáltatott állampolgárok a megfelelő helyre húzzák az X-et.**
- A hipotézis igazolása érdekében **két módszertan erősítette egymást:** a PC elemzői a **választási és közfoglalkoztatottsági adatok** alapján készítettek kalkulációkat, a kinyert településlistákat pedig az Átlátszó rendelkezésére bocsátották, ami fókuszáltabbá tette az **oknyomozó terepmunkát.** A helyi tapasztalatok újabb és újabb szempontokat emeltek be az adatelemzési folyamatba.
- Az egyszavazókörös településeken előállítottuk a **közfoglalkoztatottak arányát,** amely azt adja meg, hogy az aktív korban lévő lakosság hány százaléka vett részt a téli közfoglalkoztatási programban; azaz mennyire fontos tényező az adott településen a közfoglalkoztatás. Ezt vetettük össze a 2014 áprilisában országosan 10% fölötti támogatottsággal rendelkező pártlisták települési szintű teljesítményével.
 - **Azokon a településeken, ahol a közfoglalkoztatás a munkavállaló korú népesség jelentős hányadát érinti, 2014 áprilisában jellemzően sokkal jobban szerepelt a Fidesz-KDNP országos listája.** Míg a kormánypártok a kistelepülések 38 százalékában értek csak el kiemelkedő (saját országos átlaguknál 30%-kal erősebb) eredményt, **addig a közfoglalkoztatás által leginkább érintett kistelepülések kétharmadában is kiugróan szerepeltek.**
 - **A Jobbiknál épp ellentétes a trend.** A Fidesz-KDNP-hez hasonlóan a szélsőjobb oldali párt is jóval átlagon felül teljesített tavasszal a kistelepüléseken, amennyiben viszont a közfoglalkoztatottak aránya szerint vizsgálódunk, kiderül, hogy **a Jobbik a közfoglalkoztatás által hangsúlyosan érintett településeken szerepelt gyengébben.**
 - **Az ötpárti baloldali lista ugyanakkor kimondottan gyengén szerepelt az egyszavazókörös helységeken 2014 áprilisában.** Ezen települések 88 százalékában a listára leadott szavazatok aránya elmaradt az országos átlaguktól, míg mindössze 3 százalékukban értek el kiemelkedő eredményt. **A közfoglalkoztatás által leginkább érintett kistelepülések körében ugyanakkor érdemben magasabb volt azok részaránya, ahol a pártlista kiemelkedően szerepelt.**
 - A 2014. őszi önkormányzati választás megyei listás eredményeit vizsgálva is megállapíthatjuk, hogy a közfoglalkoztatás szerepének erősödésével megnő az esélye annak, hogy a Fidesz-KDNP kiugróan jól teljesítsen. A Jobbik megyei közgyűlési listás szavazatai és a közfoglalkoztatási adatok között nincs trendszerű összefüggés, az MSZP-lista tekintetében pedig alig vannak eltérések a különböző településcsoportok között.

- A pártválasztást természetesen számtalan tényező befolyásolja, melyek közül csak egy a közfoglalkoztatás. Ennek hatását a többi tényező el is nyomja ott, ahol a közmunka szerepe marginális. Korrelációs számításaink megerősítik azonban, hogy **azokon a településeken, ahol a közfoglalkoztatás jelentős, a közmunka szavazásra gyakorolt hatása erőteljesebb.**
- **A közmunka és a kormánypártok jó teljesítménye közötti összefüggés nem feltétlenül a csalás jele.** Elképzelhető, hogy sokan valóban **elégedettek** a közfoglalkoztatotti státusukkal, és ebből logikusan következik a Fidesz-KDNP-re adott szavazat. Az sem kizárható, hogy a közmunkaprogram a **jóléti szovinizmus** miatt népszerű a többi választó körében. A közfoglalkoztatottsági adatok és bizonyos politikai erők (zömében a kormánypártok, de helyenként a Jobbik és a baloldali pártok) kiugró teljesítménye közötti együtt járás azonban mindezzel együtt is **felveti az esetleges visszaélések gyanúját**, amely kiindulási alappal szolgált a több hullámban történt terepmunkához.
- 2014 októberében az inkumbens polgármesterek 88%-a újraindult posztjáért, és ezek 83 százaléka sikeresen is vette az akadályt. Figyelemreméltó ugyanakkor, hogy a **közfoglalkoztatás által kiemelten érintett településeken** érdemben magasabb, **majdnem 98%-os az újraindulási arány.**
- Közvetlenül a választások után a Heves megyei Tarnabodon, a szabolcsi Nyírmadán és a borsodi Forrón találtunk először olyan megszólalókat, akik arccal, névvel vállalták a választási visszaélésekkel kapcsolatos nyilatkozatot. Interjúalanyaink részletesen leírták azt a gyakorlatot, ahogy a hátrányos helyzetű kistérségek településein – esetenként a helyi kisebbségi vezetők közvetítésével – a polgármesterek manipulálták a választókat a közmunkában való részvétel lehetőségével. Összességében a térségben szerzett tapasztalataink arra utalnak, hogy ez a gyakorlat, ha nem is általános, de meglehetősen elterjedt volt. Ezt a megállapítást részben árnyalták, részben megerősítették a későbbi tereptapasztalatok.

A közfoglalkoztatás és a választási eredmények összefüggései

Legfőbb hipotézisünk szerint a közfoglalkoztatás politikai fegyverként is szolgálhat: a helyi döntéshozók a programokba való bekerülés és az azokban való bennmaradás feltételül szabhatják, hogy a kiszolgáltatott helyzetben lévő választópolgár a megfelelő politikai erő listájára és jelöltjeire szavazzon akár az országgyűlési, akár az önkormányzati választás során. Az alábbiakban azt vizsgáljuk, kimutatható-e egyáltalán statisztikai összefüggés a közfoglalkoztatási adatok és valamely politikai erő választási eredménye között. Önmagában ez természetesen nem bizonyíték az esetleges csalásokra, de kellő kiindulási alappal szolgálhat további vizsgálódásokhoz.

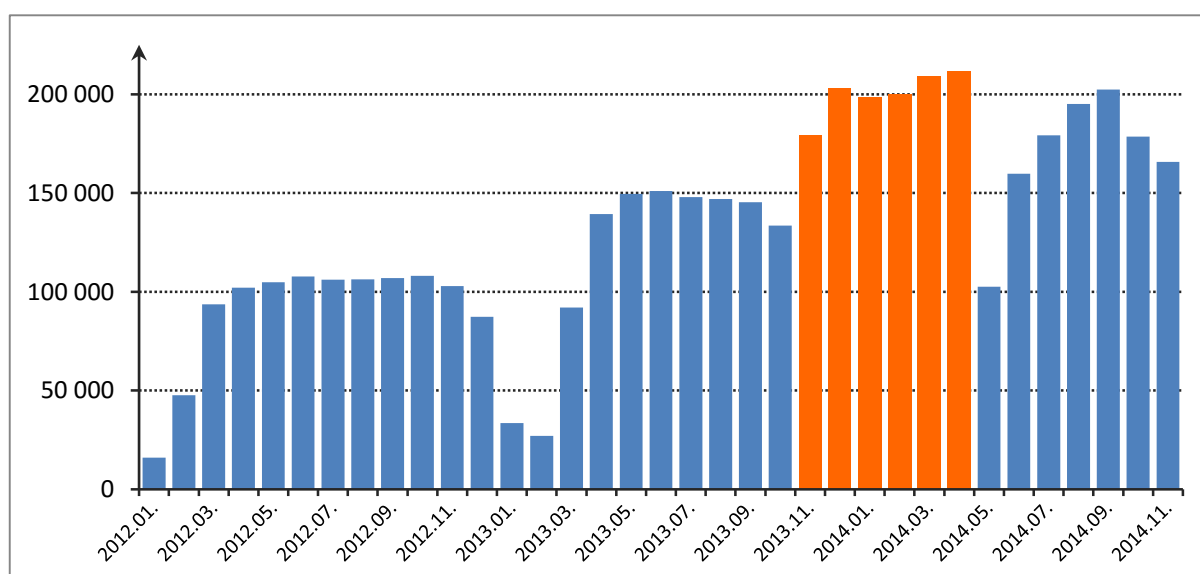
A feltételezés alapja

A 2013 végén indult, és a 2014. tavaszi választások után nem sokkal kifutó téli közmunkaprogram keretében közel [kétszázezren](#) dolgoztak közfoglalkoztatottként. Zömüket kistérségi Start-programokban, erdő- és vízgazdálkodási munkakörökben foglalkoztatták, illetve mintegy százezen [vettek részt](#) különböző képzési programokban.

Azokon a kistélepüléseken, ahol a legszegényebbeket a kormány számos, a ciklus első felében bevezetett restriktív intézkedése [sújtotta](#), és ahol egy évvel korábban még kifejezetten kormányellenes, illetve apatikus volt a hangulat, az Átlátszó helyi tapasztalatai szerint 2014-ben már elismerően nyilatkoztak a közmunkáról. Azokon a településeken, ahol lényegében a közmunka jelenti az egyetlen (legális) bevételi forrást, ott ez az időszak – jellemzően évi legfeljebb hat hónap – az év legfontosabb része: a huszonnégyezer forintról legalább ötvenezerre ugrik a család jövedelme.

A korábbi gyakorlat szerint a programok legkésőbb decemberben véget értek, és csak kora tavasszal indultak újra, így az érintett családok épp a leghidegebb (januári-februári) hónapokban voltak kénytelenek kizárólag a segélyből megélni. **A 2013-2014-es téli közfoglalkoztatási programban viszont más volt az ütemezés: nem volt leállás újévkor, a program egészen április végéig folyamatos volt. A téli programok csak az országgyűlési választást követően [futottak ki](#), ekkor az emberek tömegesen kerültek ki a közmunkából – a KSH adatai [szerint](#) a 2014. áprilisi 212 ezerrel májusra 99 ezerre esett a közfoglalkoztatottak létszáma (a létszám 2014. augusztusra újra 195 ezerre nőtt).**

1. ábra: Közfoglalkoztatás keretében alkalmazásban állók létszáma

(Az adatok forrása: [KSH](#). A sárgával jelölt oszlopok mutatják a 2013/2014. évi téli közmunkaprogram időszakát.)

A [közfoglalkoztatottak](#) többségének a helyi önkormányzat a munkaadója, a **közmunkás számára pedig az az elsődleges cél, hogy minél hosszabb ideig és minél gyakrabban legyen közmunkán.** Ez pedig – közvetve vagy közvetlenül – az esetek jelentős többségében a **polgármester döntésén múlik.** Így a szociális juttatások többsége felett lényegében diszkrecionális jogkörrel rendelkező polgármesterek hatalma és a településen élő szegények (a „munkaerőpiac peremén lévők”) kiszolgáltatottsága mára premodern függőségi viszonyrendszert hozott létre a kistelepülések jelentős részén.

Mindez kellő alapot szolgáltat ahhoz a feltételezéshez, hogy a közmunkaprogramba való bekerülés, illetve bennmaradás feltételéül szabják azt is, hogy a különböző választások során a kiszolgáltatott állampolgárok a megfelelő helyre húzzák az X-et.

A befolyásolás/nyomásgyakorlás módszereinek skálája a választókkal való „személyes elbeszélgetéstől” a nyíltan történő szavazás kikényszerítéséig [terjedhet.](#) Utóbbi esetben a helyiek számára köztudott, hogy aki nem akarja elveszteni a polgármester, illetve a helyi kisebbségi vezető jóindulatát, az **„bizonyítja”, hogy megfelelően szavazott:** vagy segítséget vesz igénybe – valamelyik szavazóköri delegálttal együtt megy be a szavazófülkébe –, vagy mielőtt bedobná az urnába, megmutatja a szavazólapot a polgármester képviselőjének. Értelemszerűen ebben a rendszerben az, aki nem működik együtt, azaz nem teszi ilyen módon nyílttá a szavazatát (ragaszkodik a titkos szavazáshoz), az a polgármester ellenzékeként lesz besorolva, ennek összes várható következményével együtt.

Az országgyűlési választási eredmények és a közfoglalkoztatási adatok összevetése

Mivel a közfoglalkoztatottak a kisebb településeken teszik ki a munkavállaló korú lakosság jelentősebb arányát (lásd lejjebb), ebben a részben a 3177 magyarországi helység közül arra a 2018-ra fókuszálunk, ahol csak egyetlen szavazókör van.

Számításainkhoz a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálattól kapott adatsort vettük alapul, amely a belépők létszámát adja meg a 2013/2014-es téli közfoglalkoztatási program két releváns programelemében (téli átmeneti közfoglalkoztatás hosszabb idejű és országos programok). Ehhez kigyűjtöttük a munkavállaló korú (15-64 éves) lakónépesség létszámát a KSH népszámlálási, illetve népesség-nyilvántartási adataiból (2013. január 1-jei állapot szerint). Ennek a két értéknek a hányadosaként előállítottuk **a közfoglalkoztatottak arányát**, amely azt adja meg, hogy az aktív korban lévő lakosság hány százaléka vett részt a téli közfoglalkoztatási programban; azaz mennyire fontos tényező az adott településen a közfoglalkoztatás.

A közfoglalkoztatottak aránya szerint négy csoportra bontottuk az egyszavazókörös településeket:

1. azok a helységek, ahol a **15-64 évesek legalább negyede** részt vett a téli közfoglalkoztatási programban (a településlista Excelben [innen letölthető](#));
2. azok a települések, ahol a közfoglalkoztatottak aránya **legalább 15%, de nem éri el a 25%-ot** (a településlista Excelben [innen letölthető](#));
3. azok a kistépülések, ahol a közfoglalkoztatottak aránya **5-15% közötti**;
4. ahol a közfoglalkoztatás kevésbé hangsúlyos, a programban részt vettek aránya **nem éri el az aktív korúak 5 százalékát**.

Az egyszavazókörös települések nagy része a 4. (48%), illetve a 3. (41%) csoportba került. 171 helységben (8%) volt a közfoglalkoztatotti arány 15-25% között, míg **43 településen (2%) elérte vagy meghaladta a 25%-ot** (ez utóbbi kategóriába egyébként országosan mindössze további három település [Görgeteg, Szatmárcseke, Tiszabő] férne be a nem egyszavazókörös települések közül).

A pártok teljesítménye

Először is érdemes megvizsgálni, hogy saját átlagukhoz képest, hogyan teljesítenek a pártok a kistépüléseken. Ennek érdekében három kategóriát különböztetünk meg:

- Az első csoportba azok a települések kerülnek, ahol az adott párt országos listája **az országos átlagánál gyengébben** teljesített.
- A második csoportba azok a települések kerülnek, ahol az adott párt országos listája **legalább** olyan eredményt ért el, mint **a hazai átlaga**, ugyanakkor a szavazatarány **nem éri el az országos átlag 30 százalékával megnövelt értékét** (1,3-szeresét).
- A harmadik csoportba pedig azok a települések kerülnek, ahol az adott párt országos listája a szavazatok **több mint az országos átlag 1,3-szeresét** szerezte meg.

A Fidesz-KDNP jellemzően támogatottabb a kisebb településeken. 2014 áprilisában a kormánypártok listája az egyszavazókörös helységek mindössze ötödében szerepelt gyengébben, mint a hazai szavazatok országos átlaga (43,55%), 38%-ában viszont kiugróan teljesített. **A Jobbik is viszonylag erősnek mondható ennél a településméretnél.** Az egyszavazókörös helységek bő háromötödében haladta meg a 20,69 százalékos hazai átlagot a Jobbik listájára leadott voksok aránya. **Az öt baloldali párt közös listája esetében ugyanakkor éppen fordított arányokat tapasztaltunk.** Az MSZP-Együtt-DK-PM-MLP-lista a kistépülések mindössze 12 százalékában szerepelt jobban, mint országos átlagban (26,21%).

1. táblázat: Az országosan 10% fölötti támogatottsággal rendelkező pártlisták teljesítménye az egyszavazókörös településeken

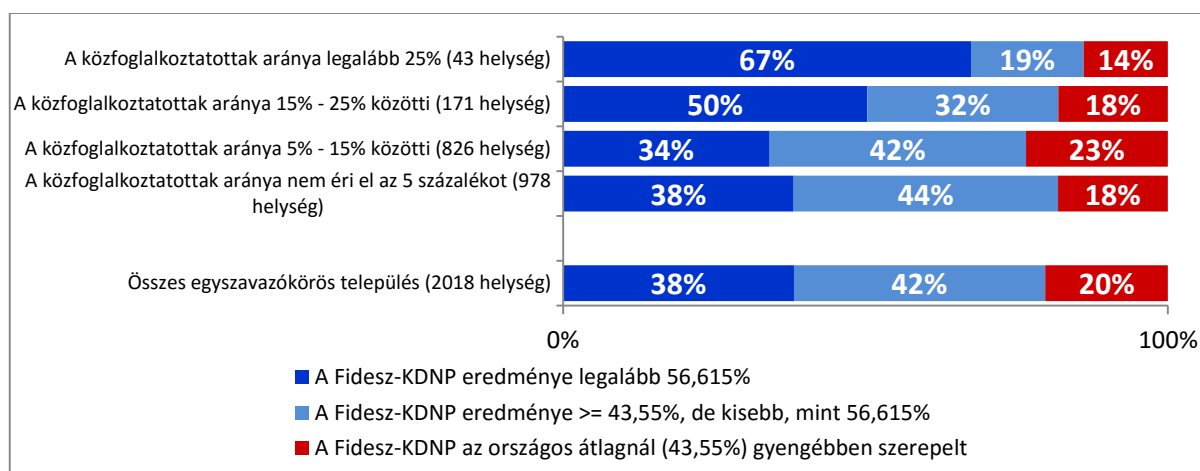
	Fidesz-KDNP	Jobbik	MSZP-Együtt-DK-PM-MLP
A pártlista az országos átlagánál gyengébben teljesített.	20,3%	38,3%	88,3%
A pártlista az országos átlaga felett, de annál kevesebb mint 30 százalékkal teljesített jobban.	41,6%	30,0%	8,4%
A pártlista legalább 30 százalékkal az országos átlaga felett teljesített.	38,2%	31,7%	3,3%

A Fidesz-KDNP eredményei

Országos átlagánál (43,55%) tehát az összes kistépülés mindössze ötödében szerepelt gyengébben a Fidesz-KDNP listája. Több mint dupla ennyi településen a pártlista **legalább** olyan eredményt ért el, mint a **hazai átlaga**, ugyanakkor a szavazatarány nem érte el **az országos átlag 30 százalékaival megnövelt értéket (56,615%-ot)**. A kistépülések **38 százaléka**ban pedig **kiugró, 56,615%-ot is meghaladó eredményt** ért el a Fidesz-KDNP listája.

A közfoglalkoztatotti arány szerint csoportosítva a helységeket ugyanakkor jelentős különbségek tapasztalhatók. **A közfoglalkoztatás által leginkább érintett kistépülések kétharmadában szerepelt kiugróan a pártlista.** Azokon a településeken, ahol a közfoglalkoztatás súlya 15-25 százalék közötti, ez az arány 50%. Az 5-15 százalék közötti közfoglalkoztatási arányú településeknek 34 százaléka, míg a közfoglalkoztatás által kevésbé érintett helységeknél a 38 százalékaiban szerepelt kiugróan a Fidesz-KDNP 2014. áprilisban. Ez azt jelenti tehát, hogy **azokon a településeken, ahol a közfoglalkoztatás az aktív korosztály jelentős hányadát érinti, sokkal jobban szerepelt a kormánypártok listája 2014 áprilisában.**

2. ábra: A Fidesz-KDNP eredményének megoszlása a kistépüléseken, a közfoglalkoztatás arányának tükrében

2. táblázat: Egyszavazókörös települések, ahol a közfoglalkoztatottak aránya legalább 25 százalékos, egyidejűleg a Fidesz-KDNP kiugróan szerepelt a 2014. áprilisi országgyűlési választáson

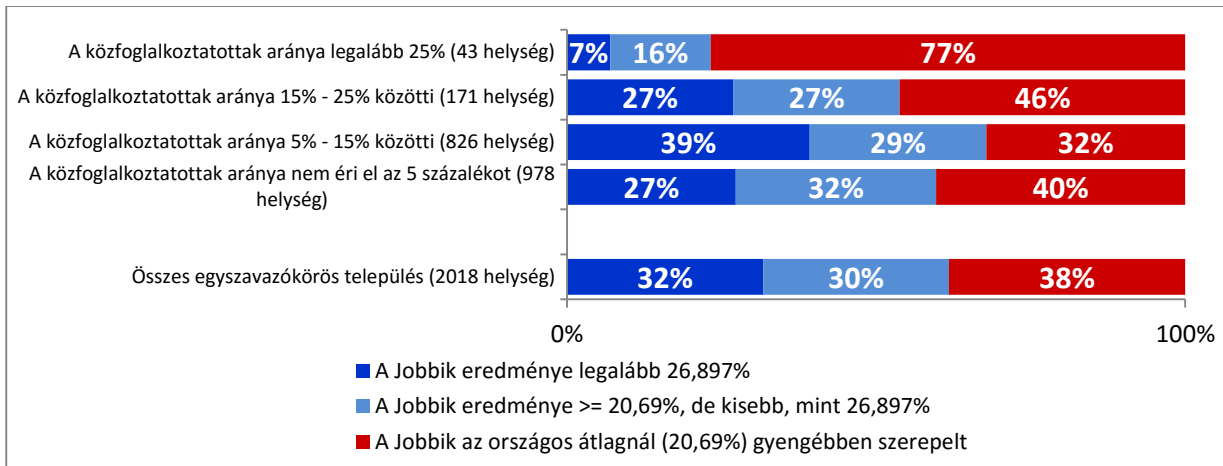
Település	Megye (OEVK)	Fidesz-KDNP listás eredmény és szavazatszám	Közfoglalkoztatottak aránya és száma
Magosliget	Szabolcs-Szatmár-Bereg (04)	79% (125 szavazat)	45,3% (87 fő)
Rakacszend	Borsod-Abaúj-Zemplén (04)	78% (154 szavazat)	43,8% (113 fő)
Felsőregmec	Borsod-Abaúj-Zemplén (05)	88% (80 szavazat)	37,9% (77 fő)
Tiszavid	Szabolcs-Szatmár-Bereg (04)	67% (133 szavazat)	36,0% (130 fő)
Csaholc	Szabolcs-Szatmár-Bereg (04)	80% (268 szavazat)	35,4% (133 fő)
Lak	Borsod-Abaúj-Zemplén (04)	78% (254 szavazat)	34,3% (149 fő)
Zajta	Szabolcs-Szatmár-Bereg (04)	74% (172 szavazat)	34,1% (93 fő)
Fáj	Borsod-Abaúj-Zemplén (04)	88% (100 szavazat)	33,2% (78 fő)
Márkháza	Nógrád (01)	72% (108 szavazat)	31,7% (57 fő)
Méhtelek	Szabolcs-Szatmár-Bereg (04)	67% (213 szavazat)	30,3% (157 fő)
Ipolytarnóc	Nógrád (02)	61% (131 szavazat)	30,0% (95 fő)
Tiszabecs	Szabolcs-Szatmár-Bereg (04)	65% (390 szavazat)	29,4% (242 fő)
Fulókércs	Borsod-Abaúj-Zemplén (05)	66% (63 szavazat)	29,1% (71 fő)
Old	Baranya (03)	65% (75 szavazat)	29,0% (67 fő)
Szendrőlád	Borsod-Abaúj-Zemplén (04)	63% (431 szavazat)	29,0% (354 fő)
Gelénes	Szabolcs-Szatmár-Bereg (04)	73% (192 szavazat)	28,1% (114 fő)
Tiszacsécse	Szabolcs-Szatmár-Bereg (04)	59% (77 szavazat)	27,9% (46 fő)
Bér	Nógrád (02)	60% (116 szavazat)	27,3% (74 fő)
Vámosoroszi	Szabolcs-Szatmár-Bereg (04)	73% (219 szavazat)	27,3% (102 fő)
Pere	Borsod-Abaúj-Zemplén (05)	59% (82 szavazat)	27,0% (64 fő)
Hermánszeg	Szabolcs-Szatmár-Bereg (04)	58% (93 szavazat)	26,9% (46 fő)
Kisvaszar	Baranya (04)	66% (73 szavazat)	26,7% (64 fő)
Túrricse	Szabolcs-Szatmár-Bereg (04)	72% (280 szavazat)	26,1% (121 fő)
Garbolc	Szabolcs-Szatmár-Bereg (04)	79% (75 szavazat)	26,0% (27 fő)
Tornanádaska	Borsod-Abaúj-Zemplén (03)	90% (201 szavazat)	25,9% (95 fő)
Főnyed	Somogy (03)	69% (27 szavazat)	25,9% (15 fő)
Szin	Borsod-Abaúj-Zemplén (03)	80% (284 szavazat)	25,8% (127 fő)
Alsószentmárton	Baranya (04)	65% (358 szavazat)	25,4% (208 fő)
Újszalonta	Békés (03)	59% (32 szavazat)	25,0% (19 fő)

A kiugró települések 2010-es és 2014-es polgármester-választási adatai [Excelben itt elérhetők](#) (a táblázat a „Fidesz-KDNP” földre kattintva jelenik meg).

A Jobbik és az MSZP-Együtt-DK-PM-MLP eredményei

A Fidesz-KDNP esetében ismerttetett módszert alkalmaztuk a Jobbik és az öt baloldali párt közös listája esetében is. **A Jobbik a kistélepülések 62 százalékában szerepelt jobban az országos átlagnál.** Kiemelkedően jobban, **az átlagot 30 százalékosan meghaladó** (26,897%-os, vagy annál magasabb arányt elérő) **eredményt az egyszavazókörös helységek közel harmadában ért el.** Ez azt mutatja, hogy a szélsőjobb oldali párt, hasonlóan a kormánypártokhoz, népszerűbb volt a kistélepüléseken. Amennyiben viszont a közfoglalkoztatottak aránya szerint vizsgálódunk, kiderül, hogy **a kormánypártoknál megfigyeltekkel ellentétben a Jobbik a közfoglalkoztatás által hangsúlyosan érintett településeken szerepelt gyengébben.**

3. ábra: A Jobbik eredményének megoszlása a kistélepüléseken, a közfoglalkoztatás arányának tükrében

3. táblázat: Egyszavazókörös települések, ahol a közfoglalkoztatottak aránya legalább 25 százalékos, egyidejűleg a Jobbik kiugróan szerepelt a 2014. áprilisi országgyűlési választáson

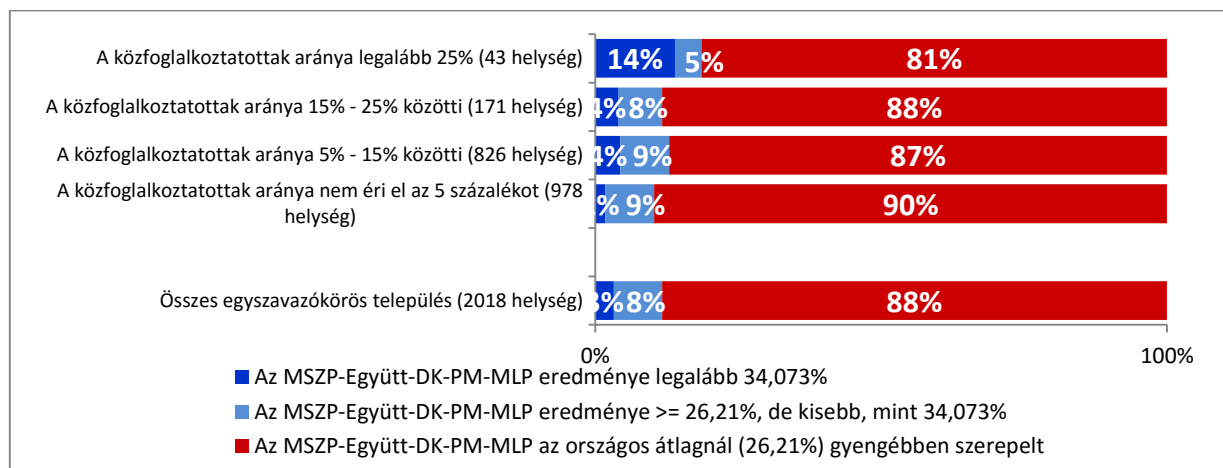
Település	Megye (OEVK)	Jobbik listás eredmény és szavazatszám	Közfoglalkoztatottak aránya és száma
Rinyaszentkirály	Somogy (02)	38% (46 szavazat)	27,1% (82 fő)
Hernádcéce	B-A-Z (05)	29% (24 szavazat)	26,6% (38 fő)
Hernádszentandrás	B-A-Z (04)	32% (47 szavazat)	25,5% (73 fő)

A kiugró települések 2010-es és 2014-es polgármester-választási adatai [Excelben itt elérhetők](#) (a táblázat a „Jobbik” fülre kattintva jelenik meg).

Ellentétben a Fidesz-KDNP-vel és a Jobbikkal, **az ötpárti baloldali lista kimondottan gyengén szerepelt az egyszavazókörös helységeken.** Ezen települések 88 százalékában a listára leadott szavazatok aránya elmaradt a 26,21 százalékos hazai átlagtól. A kistélepülések 8 százalékában az átlag és annak 1,3-szerese (34,073%) közé esett a lista eredménye, míg **mindössze 3 százalékban ért el kiemelkedő eredményt** a baloldali pártok közös listája.

A közfoglalkoztatottság szerepének erőssége szerinti csoportokban az átlag körüli arányokat mértünk. A közfoglalkoztatás által leginkább érintett 43 kistépülés körében ugyanakkor érdemben több volt azok részaránya, ahol a pártlista kiemelkedően szerepelt.

4. ábra: Az MSZP-Együtt-DK-PM-MLP eredményének megoszlása a kistelepüléseken, a közfoglalkoztatás arányának tükrében

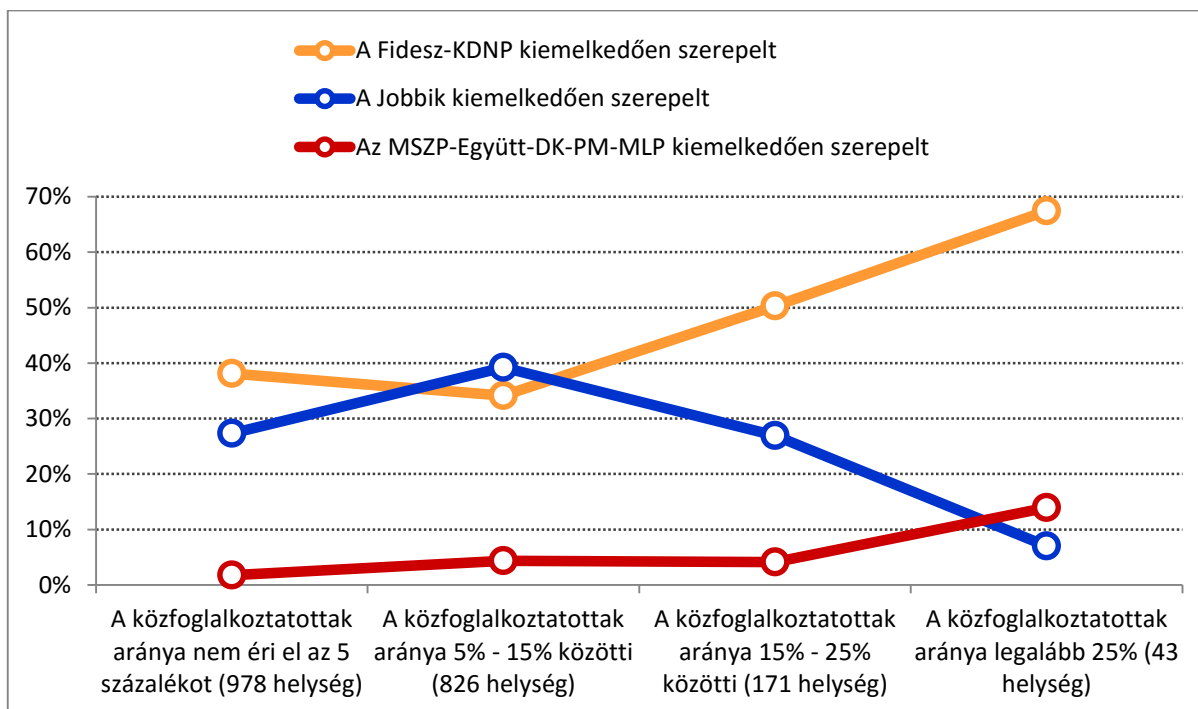

4. táblázat: Egyszavazókörös települések, ahol a közfoglalkoztatottak aránya legalább 25 százalékos, egyidejűleg az MSZP-Együtt-DK-PM-MLP pártszövetség kiugróan szerepelt 2014 áprilisában

Település	Megye (OEVK)	MSZP-Együtt-DK-PM-MLP listás eredmény és szavazatszám	Közfoglalkoztatottak aránya és száma
Uzska	Sz-Sz-B (04)	50% (84 szavazat)	48,3% (128 fő)
Nógrádszakál	Nógrád (02)	40% (93 szavazat)	33,8% (141 fő)
Rakaca	B-A-Z (04)	43% (73 szavazat)	28,9% (164 fő)
Vilmány	B-A-Z (05)	35% (161 szavazat)	28,6% (265 fő)
Tornabarakony	B-A-Z (04)	44% (7 szavazat)	28,6% (2 fő)
Csenyété	B-A-Z (04)	81% (67 szavazat)	28,3% (84 fő)

A kiugró települések 2010-es és 2014-es polgármester-választási adatai [Excelben itt elérhetők](#) (a táblázat az „MSZP-Együtt-DK-PM-MLP” földre kattintva jelenik meg).

5. ábra: A kiugró eredményt elérő települések részaránya a közfoglalkoztatás jelentősége szerinti településcsoportokban az országosan 10% felett teljesítő pártlisták tekintetében

A kistépüléseken vizsgálva a három nagy pártlista eredményeit megállapítható tehát, hogy **azokban a helységekben, ahol hangsúlyosabb a közfoglalkoztatottnak a munkavállaló korúakhoz viszonyított aránya, látványosan jobban szerepelt a Fidesz-KDNP listája 2014 áprilisában. A Jobbik- lista esetében ellentétes trendek figyelhetők meg, míg a baloldali összefogás listája kis változékonyságot jelez: a közfoglalkoztatás által erősen érintett kistépülések körében magasabb arányban vannak olyanok, ahol a pártlista kiemelkedően szerepelt.**

Összehasonlítva a közfoglalkoztatásban legalább 10 százalékban érintett 468 településen a pártlisták eredményeit és a közfoglalkoztatottak arányát **a Fidesz-KDNP lista esetében 0,20-os pozitív korrelációs együtthatót kapunk. Ez a Jobbik esetében -0,26, míg a baloldali közös listánál 0,02.** Ez megerősíti a fenti kategorizálásnál kapott eredményeket. Ha azonban a lineáris együtt járás mérésébe bevonjuk a közfoglalkoztatás által kevésbé érintett kistépüléseket is, akkor a korreláció a Fidesz-KDNP és a Jobbik esetében is eltűnik. Ez azt jelzi, hogy a pártválasztást sok tényező befolyásolja, melyek közül egy a közfoglalkoztatás. Ennek hatását a többi tényező elnyomja ott, ahol a közmunka szerepe marginális. Ahol viszont a közfoglalkoztatás jelentős, a szavazásra gyakorolt hatása erőteljesebb.

Az önkormányzati választási eredmények és a közfoglalkoztatási adatok összevetése

A 2014. októberi önkormányzati választásokon 3131 településen voksoltak a megyei közgyűlések listáira. A fentiekhez hasonlóan megvizsgáltuk, hogy van-e kapcsolat a közfoglalkoztatottak aránya és a Fidesz-KDNP, a Jobbik, illetve az MSZP listáinak eredménye között települési bontásban.¹

A Fidesz-KDNP-nek, az MSZP-nek és a Jobbiknak túl azon, hogy minden megyében volt listája, mindenhol legalább 10%-os eredményt ért el (az MSZP két megyében kevéssel alatta maradt; a szintén mindenhol listát állító DK sehol sem ért el 10%-ot). A vizsgált három pártlistára országosan összesen 2 313 835 érvényes szavazatot adtak, ebből a Fidesz-KDNP 52,64%-ot (1 218 008), a Jobbik 21,26%-ot (491 912), az MSZP pedig 13,70%-ot (316 896) kapott.

Hasonlóan az országgyűlési választási adatokon végzett vizsgálatunkhoz, most is akkor számít egy pártlista eredménye kiugrónak egy településen, ha az országos átlagot 30 százalékkal meghaladja (azaz az eredmény eléri vagy meghaladja az országos eredmény 1,3-szeresét). Ez a küszöbérték a Fidesz-KDNP esetében 68,43%, a Jobbik esetében 27,64%, az MSZP esetében pedig 17,80%.

A Fidesz-KDNP listája a települések 13 százalékában szerepelt kiugróan, az MSZP-nél ugyanez az arány 14%, míg a Jobbiknál 20%.

5. táblázat: Az országosan 10% fölötti támogatottsággal rendelkező megyei közgyűlési pártlista eredményeinek megoszlása a településeken

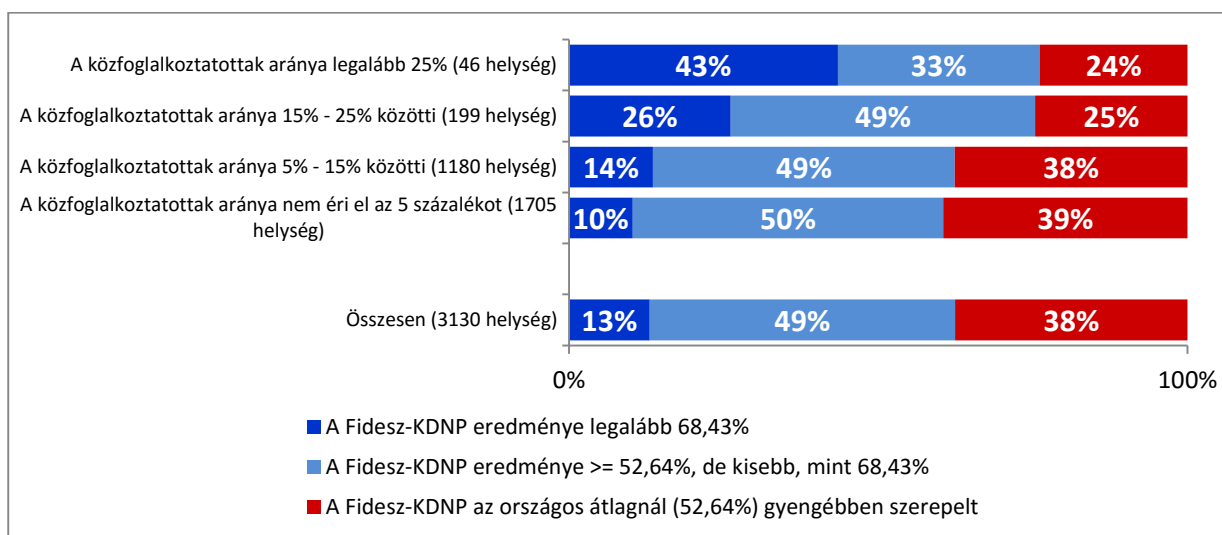
	Fidesz-KDNP	Jobbik	MSZP
A pártlista az országos átlagánál gyengébben teljesített.	37,6%	53,9%	69,9%
A pártlista az országos átlaga felett, de annál kevesebb mint 30 százalékkal teljesített jobban.	49,4%	26,3%	16,3%
A pártlista legalább 30 százalékkal az országos átlaga felett teljesített.	13,0%	19,8%	13,8%
Összesen	100%	100%	100%

Ezúttal nemcsak az egyszavazókörös, hanem az összes települést bevontuk, ahol lehetett voksolni a megyei listára (Balatonakarattya az önkormányzati választás napjától működik önálló településként, ezért még nem szerepelt a közfoglalkoztatotti adatbázisunkban). A 3130 település közül a közfoglalkoztatottak aránya 46 helyen érte el a 25 százalékot (ebből 43 egyszavazókörös település). A helységek 6 százalékában (199) 15-25% közé esik a közfoglalkoztatottak aránya, míg 38%-ukban 5-15% közötti. A települések abszolút többségében (54%) a közfoglalkoztatás szerepe minimális, nem éri el az 5 százalékot.

¹ Nyilvánvaló, hogy mivel a megyei közgyűlések közjogi súlya minimálisra csökkent, a listákra leadott szavazatok politikai jelentősége is kisebb. A települések képviselőjelöltjeire és polgármesterjelöltjeire leadott szavazatok ennél jóval relevánsabbak, mivel azonban a jelöltekéről nem feltétlenül derül ki, hogy mely politikai erők állnak mögöttük (rengeteg pártos jelölt függetlenként vagy valamely helyi szervezet jelöltjeként indul), kizárólag a pártlistás szavazatok összehasonlíthatók országos szinten. Feltételezhető továbbá, hogy bár az esetleges választási visszaéléseket nem a megyei közgyűlési mandátumok motiválják, a települési jelöltekre vonatkozó tisztességtelen útmutatás mellett a listás szavazat megfelelő helyre való leadását is ösztönzik.

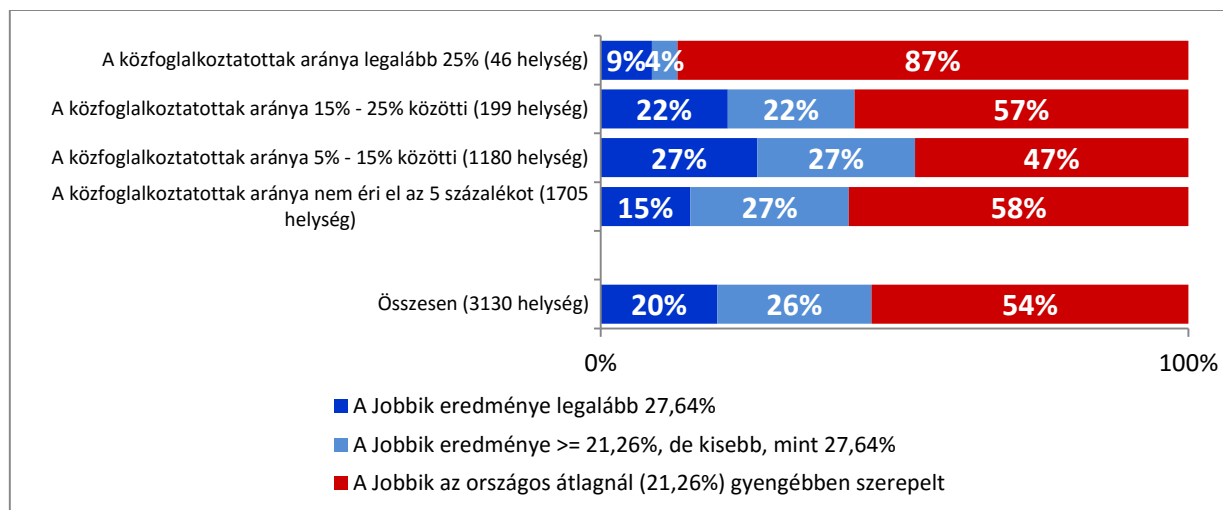
A Fidesz-KDNP listája a települések 13 százalékában szerepelt kiugróan. Azon helységek körében, ahol a közfoglalkoztatás szerepe hangsúlyos, sokkal magasabb arányban találunk olyanokat, ahol a kormánypártok listája jóval az országos átlagot meghaladóan szerepelt. Miközben a kormánypárti lista az 5 százaléknál kisebb közfoglalkoztatotti arányú településeknek tizedében kapott csak kimagaslóan sok szavazatot, a közfoglalkoztatás szerepének emelkedésével a Fidesz-KDNP eredményei is egyre több helyen ugranak ki: a 15-25 százalékos közfoglalkoztatottságú helységekben már 26, a leginkább érintett települések körében pedig 43 százalékos az elsőprően kormánypárti települések részaránya.

6. ábra: A Fidesz-KDNP eredményének megoszlása a közfoglalkoztatás arányának tükrében

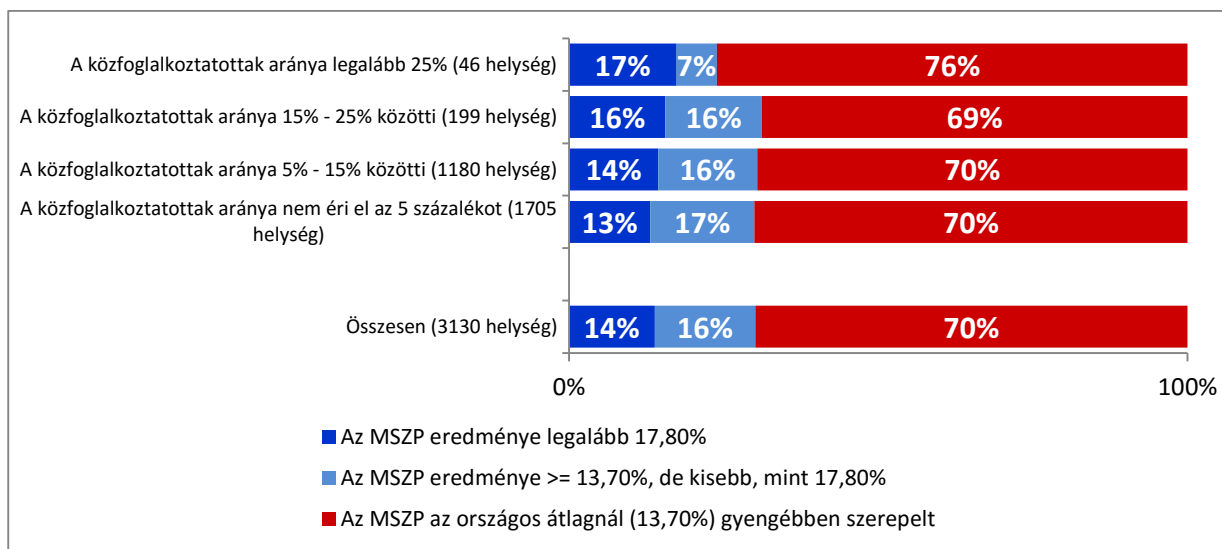
A Jobbik listája a települések ötödében kapott az átlagot jelentősen meghaladó támogatást. A közfoglalkoztatás dimenziója mentén kapott helységcsoportok közül a kiugróan teljesítők részaránya azokban a legalacsonyabb, ahol hangsúlyos szerepet kap a közfoglalkoztatás. A legnagyobb arány (27%) az 5-15 százalékos közfoglalkoztatású települések között tapasztalható, míg a közmunkával minimálisan érintett helységekből átlag alatti, 15 százalékos azoknak az aránya, ahol a Jobbik-lista kiugróan teljesített. **Nem mutatható ki trendszerű összefüggés tehát a közfoglalkoztatás erőssége és a Jobbik megyei közgyűlési listás szavazatai között.**

7. ábra: A Jobbik eredményének megoszlása a közfoglalkoztatás arányának tükrében

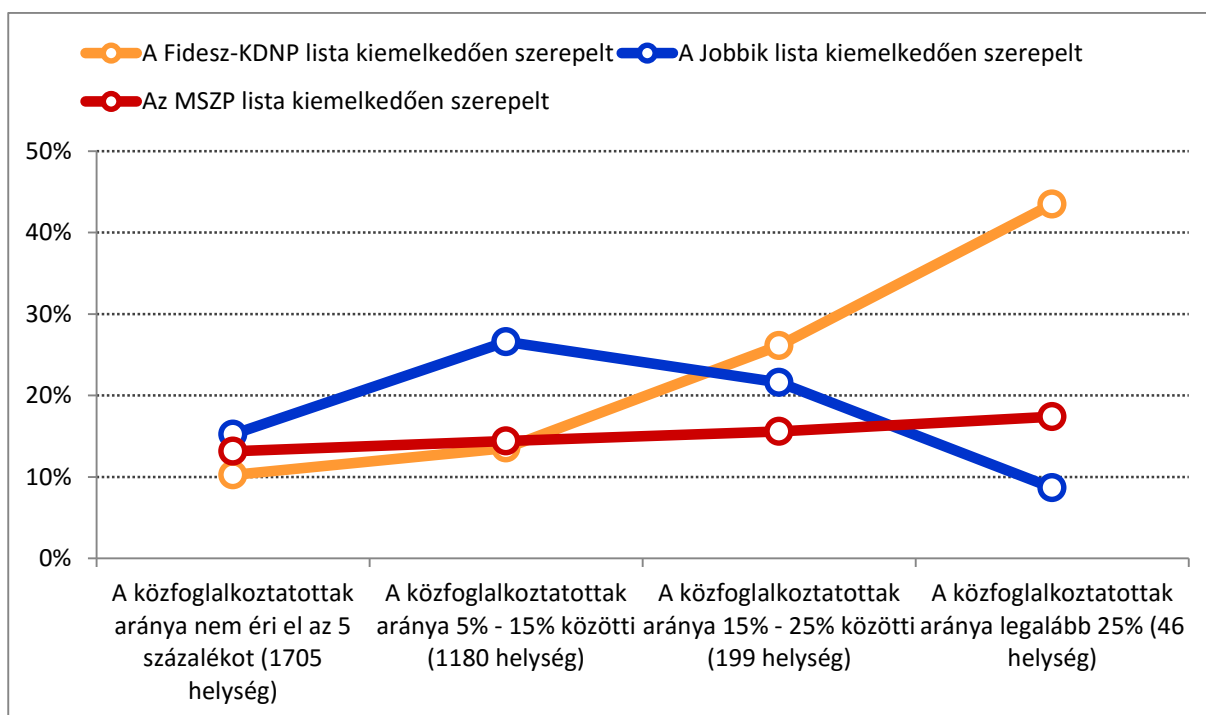
Az MSZP-lista tekintetében alig találunk eltéréseket a négy településcsoport között. A kiugróan jó eredményt felmutató helységek részaránya csak pár százalékponttal tér el az országos átlagtól.

8. ábra: Az MSZP eredményének megoszlása a közfoglalkoztatás arányának tükrében

Összehasonlítva a kiugróan eredményes települések részarányát a közfoglalkoztatás jelentősége szerint létrehozott négy csoportban megállapítható, hogy az MSZP listája esetében lényegében nincs érdemi eltérés, a Jobbiknál pedig a nagyon magas és a nagyon alacsony közfoglalkoztatású helységek körében találunk arányában kevesebb sikeres települést. **A Fidesz-KDNP tekintetében ugyanakkor egyértelműen megfigyelhető az a trend, hogy a közfoglalkoztatás szerepének erősödésével megnő az esélye annak, hogy a kormánypártok kiugróan jól teljesítsenek.**

9. ábra: A kiugró eredményt elérő települések részaránya a közfoglalkoztatás jelentősége szerinti településcsoportokban az országosan 10% felett teljesítő pártlista tekintetében

A közfoglalkoztatási és a választási adatok összefüggéseinek lehetséges okai

A közmunka és a kormánypártok jó teljesítménye közötti összefüggés **nem feltétlenül a csalás jele.**

Elképzeltető például, hogy sokak számára tényleges előrelépést jelentett a közmunkaprogramba való bekapcsolódás, így ők mindenféle illegális ösztönző nélkül is **a pozícióban lévő politikai erőknek (úgy a polgármesternek, mint a kormánynak) hálásak.** Ebből a percepcióból logikusan következhet a Fidesz-KDNP országos listájára és egyéni jelöltjére leadott szavazat az országgyűlési választáson ugyanúgy, mint az inkumbens polgármesterre és az őt (formálisan vagy informálisan) támogató politikai erő megyei listájára leadott szavazat az önkormányzati választáson.

Az sem kizárható, hogy a közmunkaprogram a **jóléti sovinizmus** miatt népszerű a többi választó körében: a munkahelyüket, jobb anyagi helyzetükből következő előnyeiket féltő választók számára támogatható lehet a segélyezést korlátozó, az elsődleges munkaerőpiacra való belépést pedig egyáltalán nem vagy alig ösztönző közmunkaprogram.

A közfoglalkoztatottsági adatok és bizonyos politikai erők (zömében a kormánypártok, de helyenként a Jobbik és a baloldali pártok) kiugró teljesítménye közötti együtt járás azonban mindezzel együtt is **felveti az esetleges visszaélések gyanúját**, amely kiindulási alappal szolgált a több hullámban történt terepmunkához, és vélhetően további kutatómunkát is ösztönözni fog.

Tereptapasztalatok

A fenti fejezetekben tárgyalt elemzések 2014/2015 őszi-téli hónapjai során készültek. Az elsősorban a Political Capital (PC) elemzői által készített kalkulációk eredményeit, az ezekből kinyert településlistákat az Átlátszó rendelkezésére bocsátották, ami fókuszáltabbá tette a terepmunkát. A helyi tapasztalatok újabb és újabb szempontokat emeltek be az adatelemzési folyamatba; így módon erősítette egymást a két módszertan.

Egy hónappal az önkormányzati választások után számos helyen tapasztalhatóak voltak a választás utórezgései. Volt, ahol még bíztak a választási csalás miatt tett büntető-feljelentésben – például [Nyírmadán](#) –, de a jogorvoslati lehetőségek [lezárultával](#) az emberek többsége a vélt visszaélések dacára beletörődött a kialakult eredménybe. Ennek mintegy járulékos következménye, hogy a választástól időben távolodva még annál is kevesebben hajlandóak nyilatkozni, mint közvetlenül a választás után. A válaszokban visszatérő motívum az „öt év nagyon hosszú idő” – érthető, hogy a kistelepüléseken élők nemigen vállalják a nyilvánosságot.

Pozitív ellenpélda a Heves megyei **Tarnabod**, a szabolcsi **Nyírmada**, a borsodi **Forró**, **Szendrő**, **Szin** és **Tornanádaska**: ezeken a településeken találtunk olyan megszólalókat, akik arccal, névvel vállalták a választási visszaélésekkel kapcsolatos nyilatkozatot. (A vélelmezett forrói és nyírmadai csalások miatt jelenleg nyomozás folyik a választás rendje elleni bűncselekmény gyanúja alapján.) Az általunk rögzített nyilatkozatok leírják azt a gyakorlatot, illetve azt az eszközrendszert, amellyel a hátrányos helyzetű kistérségek településein – esetenként a helyi kisebbségi vezetők közvetítésével – az inkumbens polgármesterek manipulálták a választókat, elsősorban a közmunkában való részvétel lehetőségével. A tapasztalataink arra utalnak, hogy ez a gyakorlat, ha nem is általános, de meglehetősen elterjedt volt.

Ugyanakkor egy kistelepülésen a kormánypárti lista kiugróan jó szereplése nem jelent okvetlenül manipulációt: a 2. táblázatban szereplő Borsod megyei **Lak** községben például több forrásunk szerint is a polgármesterrel való tényleges elégedettséget tükrözi a rá leadott szavazatok 78 százalékos aránya. Az pedig elég kézenfekvő, hogy a polgármesterrel való elégedettség megjelenik az öt delegáló kormánypártra leadott szavazatokban is. Hasonlóképp nyilatkoztak forrásaink **Fáj** községről, ahol öt jelölt is indult, de a leadott szavazatok kétharmadát a régi polgármester kapta. **Szendrőládon** pedig – bár a polgármester igyekezett kihasználni, hogy a munkaképes korú lakosság közel egyharmada közfoglalkoztatott –, új polgármestert választottak a helyiek.

Több olyan településen, ahol a regnáló – és később újraválasztott – polgármester a legkeményebb pressziót [gyakorolta](#) a közmunkásokra, a választási procedúra lezárultával a beígért jutalmazás, illetve szankció nem is maradt el – erről [számolnak be](#) forrásaink **Farkaslyukból**, **Nyírmadáról**, **Forróból**, **Tarnabodról**, **Hevesről** és több borsodi településről.

Bár az erőforrások szűkössége és a helyiek retorzióktól való növekvő félelme miatt az Átlátszónak erősen korlátozott lehetőségei voltak a PC „kockázati listáinak” eredményeit igazolni, illetve cáfolni, a leggyanúsabb települések többségével kapcsolatban sikerült információkat szerezni. A szabolcsi, illetve nógrádi települések esetében több forrás is megerősítette a közmunkások befolyásolását, de helyi, nem anonim nyilatkozót csak Nyírmadán sikerült találni. Beszédes, hogy itt a polgármester leginkább esélyes kihívója 518 szavazatot kapott polgármesterjelöltként – ez nagyjából a fele volt a polgármesterre leadott szavazatok számának –, képviselőjelöltként viszont bő másfélszer annyit, 808 szavazatot. Nem valószínű, hogy egy ötezer lakosú nyírségi településen ennyien tudatosan megosztanák a szavazatukat. A különös jelenségre egyetlen életszerű magyarázat van: a képviselőjelöltet támogató szavazók fele nem mert a saját favoritjára, azaz a polgármester rivalisára szavazni.

A többi szabolcsi, nógrádi és baranyai településsel kapcsolatban csak annyit mondhatunk, hogy nem sikerült verifikálni a közmunkával való nyomásgyakorlás valószínűségét. **Tiszaabő** községből pedig csak közvetett információink vannak, de ezek megerősítik, hogy itt is a közmunkások szavazata döntötte el a választást.

A listán szereplő borsodi településeknek viszont szinte mindegyikéből sikerült közvetlen információt szerezni. A már említett **Lak** községgel kapcsolatban a helyi források cáfolták, hogy a polgármester presszionálta volna a közmunkásokat: az itteniek többsége elégedett az egyébként kormánypárti településvezetővel, inkább benne bíztak, mint az egyetlen ellenjelöltben, aki alig több mint negyedannyi szavazatot kapott, mint a régi-új polgármester. A 2. táblázatban szereplő **Szin** községben egyedüli jelöltként nyert a régi polgármester: itteni nyilatkozóink nemcsak a közmunkával kapcsolatos presszióról, de a választással kapcsolatos anomáliákról is [beszámoltak](#). A listán szereplő **Tornanádaska** a megye egyik legszegényebb települése, ráadásul a helyi viszonyok miatt, aki tehetne, már elköltözött a faluból. (A település polgármestere három éve előzetes letartóztatásban [volt](#), uzsora-bűncselekménnyel, közokirat-hamisítással, csalással, valamint önbíráskodással [gyanúsították](#) őt és a feleségét; az eljárást később bizonyítottság hiányában megszüntették.) Tornanádaskáról is találtunk helyi nyilatkozókat: forrásaink szerint bár a polgármester és megbízottai pénzt is osztottak, a helyiek alapvetően nem merték nem megválasztani a megyében egyébként nagyon rossz hírű Beri Tamást. Hasonló nyomásgyakorlásról és retorziókról számos más, hasonló helyzetben lévő településen is beszámoltak a helyiek.

Jellemző mozzanata a helyi rezsimváltási kísérleteknek, hogy a fellebbezések rendre a betarthatatlan határidők, illetve az információk hiánya miatt hiúsultak meg: van olyan település, ahol a választás után három héttel még aláírásokat próbáltak gyűjteni a helyiek körében valamiféle óváshoz, de olyan is, ahol a választás eredményét megóvó jelöltnek a területi választási bizottság elutasító határozatának kézhezvételekor három órája lett volna, hogy fellebbezését jogi képviselője útján benyújtsa a Debreceni Ítéltáblához. A demokratikus joggyakorlás és a jogorvoslat lehetősége szempontjából tapasztalataink szerint súlyos kockázatot jelent a kistépülések esetében az információhoz való hozzáférés tekintetében mutatkozó aszimmetria és kiszolgáltatottság: egyrészt a választási folyamatban a panaszosok alapvetően a helyi jegyzőtől kér(het)nek információt – márpedig az esetek többségében a jegyző a polgármester körüli helyi hatalmi elit tagja. Hasonló deficitet jelent, hogy a szavazás tisztaságát ellenőrző bizottságok tagjai jellemzően munkaviszonyban állnak az önkormányzattal – de facto a polgármester a munkáltatójuk. Így nagyon csekély a valószínűsége annak, hogy bármilyen észlelt szabálytalanság esetén fel merjenek lépni az inkumbens polgármesterrel szemben.

Annyi mindenesetre ezen a nagyon kis mintán is látszik, hogy a hátrányos helyzetű térségek kistépülésein a helyi választásokat jelentősen befolyásolta az itt – jellemzően közmunkából – élők teljes kiszolgáltatottsága. (Jártunk olyan borsodi zsákfaluban, ahol a választás napján 500 (!) forintokat osztogatott a helyieknek a polgármester.)

A magyar romák körében a 2014-es év két legfontosabb választásával kapcsolatban két állítást lehet visszatérően hallani: az egyik a már-már szokásos panasz arról, hogy politikust csak a választások idején látnak, aztán négy évre elfelejtik őket; a másik szerint „mi nyertük meg a Fidesznek a kétharmadot”. Ez utóbbi állítás önmagában persze leegyszerűsítő, de benne van a közfoglalkoztatás és a választási eredmények között e tanulmányban is vázolt összefüggés percepciója.

Újrázó polgármesterek

Felmerül a kérdés, mennyire jártak sikerrel a közmunka-kártyával esetlegesen visszaélő településvezetők. A kiugró településeket tartalmazó [listákon](#) látszik, hogy meglehetősen magas az újraválasztási arány, de országos viszonylatban is megvizsgáltuk az adatokat.

2014 októberében az inkumbens polgármesterek jelentős többsége újraindult posztjáért. Gyűjtésünk szerint a 3176 regnáló polgármester 88 százaléka mérette meg magát az októberi önkormányzati választáson. Az újraindulók 83 százaléka sikeresen vette az akadályt és megerősítést kapott a választóktól. A közfoglalkoztatás fent bemutatott súlya szerint csoportosítva a településeket egyrészt elmondható, hogy az újrainduló jelöltek sikeressége nem tér el érdemben a négy csoportban. Ennél sokkal fontosabb az az észrevétel, hogy **a közfoglalkoztatás által jobban érintett helységekben érdemben magasabb, majdnem 98%-os az újrainduló polgármesterek aránya.**

6. táblázat: 2014-ben újrainduló és újraválasztott polgármesterek aránya a közfoglalkoztatottak arányával összevetve

		a polgármester nem indult újra	a polgármester újraindult, de veszített	a polgármester újraindult és győzött
a közfoglalkoztatottak aránya legalább 25%	megoszlások	2,2%	19,6%	78,3%
	győzelmi arány		20,0%	80,0%
a közfoglalkoztatottak aránya 15% - 25% közötti	megoszlások	10,1%	17,1%	72,9%
	győzelmi arány		19,0%	81,0%
a közfoglalkoztatottak aránya 5% - 15% közötti	megoszlások	11,3%	14,7%	74,0%
	győzelmi arány		16,6%	83,4%
a közfoglalkoztatottak aránya nem éri el az 5%-ot	megoszlások	13,5%	14,9%	71,5%
	győzelmi arány		17,3%	82,7%
összes település	megoszlások	12,4%	15,0%	72,7%
	győzelmi arány		17,1%	82,9%

A teljes adatbázis Excelben [itt elérhető](#).

Kiugró választási eredmények

A választási adatoknak nem kizárólag a közfoglalkoztatási adatokkal való együtt járása adhat okot további vizsgálódásra; **az esetleges visszaélési gyanú azokban a szavazókörökben is alapos lehet, ahol környezetéhez (közeli szavazókörökhöz, településekhez) képest feltűnően jól teljesített valamelyik párt.** A PC által előállított alábbi listákkal az Átlátszó is dolgozott, a tereptapasztalatok azonban elsősorban a közfoglalkoztatás és a választási eredmények közötti összefüggés felderítését indokolták. **Bár a pártok kiugró szavazóköröi nem feltétlenül visszaélés okán teljesítettek látványosan, a listák mások kutatómunkájához is hasznosak lehetnek, ezért közzétesszük őket.**

Módszertan

Bár a kiugróan jól teljesítés viszonyítási pontjaként természetszerűen adódik az adott jelölőszervezetre leadott szavazatok országos részaránya, meglátásunk szerint alkalmasabb lehet helyette a szavazóköri eredményt az adott település átlagához, illetve – egyszavazókörös helységeknél – a környező települések átlagához viszonyítani. A kistérségek, települések között a támogatottságban megfigyelhető eltérések hátterében ugyanis gyakran történelmi, gazdasági, kulturális okok húzódnak meg. Ezek nagy része egyformán hat a településeken, a szűkebb értelemben vett térségen belül. Így a közvetlen környezettől való esetlegesen megfigyelt jelentős eltérés képezheti az esetleges visszaélés alaposabb gyanúját.

A kiugró eredményt elért szavazókörök, kistépülések listáját a következő módszertan alapján határoztuk meg:

- A több szavazókörrel rendelkező településeken kivontuk a pártok szavazóköri listás eredményéből a teljes településen elért eredményt, így megkaptuk, hogy az adott szavazókörben mennyivel volt magasabb vagy alacsonyabb a pártok teljesítménye a települési átlaghoz képest.
- Az egyszavazókörös települések köré húztunk egy képzeletbeli 20 km sugarú kört, majd kiszámoltuk, hogy az ebbe eső helységekből (függetlenül a szavazókörök számától) mekkora volt a pártok támogatottsága (ehhez összeadtuk a pártlistára leadott voksokat és elosztottuk az összes pártlista voksainak összegével). A vizsgált településen kapott eredményből kivontuk a 20 km-es környezetében kapott listás eredményt.
- Végül a fenti két eltérést összefésültük, így minden szavazókörre meghatároztuk a pártlisták eltérését a viszonyítási ponttól.

Ezt a mechanizmust elvégeztük a 2014-es országgyűlési választás országos listás és az önkormányzati választás megyei közgyűlési listás adataival.

Az országgyűlési választás esetében a Fidesz-KDNP, a Jobbik és a MSZP-Együtt-DK-PM-MLP listájának eredményeit vizsgáltuk, míg az októberi önkormányzati választások esetében a Fidesz-KDNP, a Jobbik és az MSZP megyei közgyűlési listáit néztük.

Mivel a megyei közgyűlésekre Budapesten és a megyei jogú városokban nem lehetett voksolni, a két választás eredményeit csak a vidéki, megyei jogosultsággal nem rendelkező települések szavazókörökében lehet összehasonlítani. A két választás között néhány helységben változott a szavazókörök száma. Összességében 7165 közös szavazókörben tudtuk a pártlisták eltérése közötti kapcsolatot vizsgálni.

Fidesz-KDNP

A Fidesz-KDNP listájának eltérése, nem meglepő módon, a két választáson erős együtt járást mutat (a korrelációs együttható 0,77), azaz általában elmondható, hogy a pártszövetség ott szerepelt jól ősszel, ahol tavasszal is.

Amennyiben kiválasztjuk a Fidesz-KDNP szempontjából a 20-20 legnagyobb eltérést mutató szavazókört, akkor 8 olyat találunk, amely mindkét toplistában szerepel. A 32 helység közül 21 egyszavazókörös. Az alábbi táblázat az összefésült listán szereplő szavazókörökben/kistélepüléseken mutatja be a Fidesz-KDNP listájára leadott szavazatok arányát a két választáson. Az egyszavazókörös helységekben szerepeltetjük a tőlük legfeljebb 20 km-re lévő települések összességében kapott szavazatarányt, a nagyobb helységek esetében pedig a település átlagát, illetve ezek alapján a képzett eltérést százalékpontban kifejezve.

7. táblázat: A Fidesz-KDNP kiugró szavazókörei a 2014-es országgyűlési és önkormányzati választásokon

Település	Szavazókör	Megye	Országgyűlési listás szavazás				Önkormányzati megyei közgyűlés szavazás			
			Fidesz-KDNP a szavazókörben	Fidesz-KDNP a településen	Fidesz-KDNP a legfeljebb 20 km-re lévő településeken	Fidesz-KDNP ELTÉRÉS (százalékpont)	Fidesz-KDNP a szavazókörben	Fidesz-KDNP a településen	Fidesz-KDNP a legfeljebb 20 km-re lévő településeken	Fidesz-KDNP ELTÉRÉS (százalékpont)
Pálmajor	001	SOMOGY	100,0%	-	42,3%	57,7%	91,5%	-	51,0%	40,5%
Ózd	029	BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN	73,4%	34,2%	-	39,2%	89,7%	36,8%	-	52,9%
Kiscsécs	001	BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN	92,6%	-	40,9%	51,7%	88,9%	-	47,1%	41,8%
Liptód	001	BARANYA	38,5%	-	48,9%	51,1%	54,5%	-	55,6%	-1,0%
Tiszalök	006	SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG	85,4%	39,0%	-	46,4%	85,6%	43,0%	-	42,5%
Varga	001	BARANYA	84,1%	-	38,9%	45,2%	80,7%	-	44,8%	35,9%
Horvátlövő	001	VAS	92,7%	-	47,6%	45,1%	94,7%	-	61,1%	33,6%
Felsőregmec	001	BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN	87,9%	-	44,2%	43,7%	87,0%	-	60,2%	26,9%
Bódvalenke	001	BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN	93,2%	-	50,5%	42,7%	87,4%	-	56,0%	31,4%
Fáj	001	BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN	88,5%	-	45,9%	42,6%	90,7%	-	56,4%	34,3%
Ózd	027	BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN	71,3%	34,2%	-	37,1%	78,7%	36,8%	-	41,9%
Piskó	001	BARANYA	93,2%	-	51,5%	41,8%	90,2%	-	57,3%	32,9%
Kórós	001	BARANYA	80,8%	-	46,5%	41,5%	74,6%	-	52,5%	22,1%

Település	Szavazókör	Megye	Országgyűlési listás szavazás				Önkormányzati megyei közgyűlés szavazás			
			Fidesz-KDNP a szavazókörben	Fidesz-KDNP a településen	Fidesz-KDNP a legfeljebb 20 km-re lévő településeken	Fidesz-KDNP ELTÉRÉS (százalékpont)	Fidesz-KDNP a szavazókörben	Fidesz-KDNP a településen	Fidesz-KDNP a legfeljebb 20 km-re lévő településeken	Fidesz-KDNP ELTÉRÉS (százalékpont)
Szágy	001	BARANYA	79,1%	-	40,8%	41,1%	80,2%	-	48,9%	31,3%
Somogysimonyi	001	SOMOGY	80,6%	-	39,8%	40,8%	66,7%	-	48,1%	18,5%
Pusztapáti	001	ZALA	86,4%	-	45,8%	40,5%	94,7%	-	61,9%	32,8%
Katádfa	001	BARANYA	70,5%	-	43,7%	26,8%	89,7%	-	49,2%	40,5%
Tornanádaska	001	BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN	89,7%	-	50,3%	39,5%	85,9%	-	55,7%	30,1%
Kaposvár	055	SOMOGY	77,6%	39,2%	-	38,5%	-	-	-	-
Baranyaszentgyörgy	001	BARANYA	77,8%	-	39,3%	38,4%	71,8%	-	45,5%	26,3%
Pamuk	001	SOMOGY	85,4%	-	47,1%	38,3%	73,5%	-	49,3%	24,3%
Mohács	022	BARANYA	84,8%	47,5%	-	37,4%	92,3%	62,3%	-	30,0%
Orosháza	035	BÉKÉS	72,1%	40,4%	-	31,6%	88,0%	51,0%	-	37,0%
Törökszentmiklós	014	JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK	35,2%	37,2%	-	-2,0%	73,5%	36,8%	-	36,7%
Heves	009	HEVES	70,7%	38,1%	-	32,6%	86,8%	50,3%	-	36,5%
Marcali	012	SOMOGY	67,5%	40,5%	-	27,0%	78,0%	42,5%	-	35,5%
Sárvár	005	VAS	48,4%	47,7%	-	0,6%	96,2%	60,7%	-	35,4%
Köröm	001	BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN	63,6%	-	36,3%	27,4%	82,1%	-	47,2%	34,9%
Gilvánfa	001	BARANYA	53,9%	-	44,0%	32,8%	84,0%	-	50,0%	34,0%
Pettend	001	BARANYA	61,8%	-	42,4%	19,4%	79,1%	-	45,9%	33,2%
Etyek	004	FEJÉR	79,4%	47,8%	-	31,6%	85,7%	52,7%	-	33,0%
Szin	001	BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN	79,6%	-	48,0%	31,8%	85,8%	-	53,0%	32,8%

Jobbik

A Jobbik-lista eltérései is hasonló együtt járást mutatnak a két választáson. A szavazóköri eltérések korrelációs együtthatója az áprilisi listás és az októberi megyei közgyűlési pártlistás választás esetén 0,73. A szélsőjobb oldali pártról is elmondható tehát, hogy a települési, kistérségi átlagtól való eltérések hasonlóan alakultak a két voksoláson.

A két 20-as toplistán 7 közös szavazókör van. Az összefésült listán szereplő 33 helység közül 26 egyszavazókörös kistérség.

8. táblázat: A Jobbik kiugró szavazókörei a 2014-es országgyűlési és önkormányzati választásokon

Település	Szavazókör	Megye	Országgyűlési listás szavazás				Önkormányzati megyei közgyűlés szavazás			
			Jobbik a szavazókörben	Jobbik a településen	Jobbik a legfeljebb 20 km-re lévő településeken	Jobbik ELTÉRÉS (százalékpont)	Jobbik a szavazókörben	Jobbik a településen	Jobbik a legfeljebb 20 km-re lévő településeken	Jobbik ELTÉRÉS (százalékpont)
Kerecseny	001	ZALA	60,6%	-	26,6%	34,0%	49,3%	-	24,8%	24,5%
Martonfa	001	BARANYA	38,0%	-	19,5%	18,5%	48,1%	-	17,3%	30,7%
Mátraballa	001	HEVES	35,8%	-	29,5%	6,3%	57,0%	-	27,7%	29,3%
Ziliz	001	BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN	45,5%	-	29,6%	15,9%	56,0%	-	27,4%	28,6%
Kondó	001	BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN	54,1%	-	29,2%	24,9%	54,3%	-	27,0%	27,3%
Harta	005	BÁCS-KISKUN	43,1%	16,8%	-	26,3%	40,0%	13,0%	-	27,0%
Szabadhídvég	002	FEJÉR	27,8%	22,8%	-	5,0%	43,8%	17,8%	-	25,9%
Kishuta	001	BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN	48,2%	-	25,1%	23,1%	45,8%	-	21,9%	24,0%
Gagyapáti	001	BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN	40,9%	-	29,6%	11,3%	50,0%	-	26,2%	23,8%
Pécsbagota	001	BARANYA	42,6%	-	19,0%	23,6%	41,9%	-	18,2%	23,7%
Dobronhegy	001	ZALA	44,7%	-	23,7%	21,0%	46,4%	-	23,0%	23,4%
Mátraverebély	003	NÓGRÁD	43,1%	25,3%	-	17,7%	43,7%	21,1%	-	22,5%
Zalaboldogfa	001	ZALA	45,3%	-	22,7%	22,5%	41,5%	-	21,6%	19,9%
Sárbogárd	019	FEJÉR	32,0%	29,9%	-	2,1%	46,7%	24,3%	-	22,3%

Település	Szavazókör	Megye	Országgyűlési listás szavazás				Önkormányzati megyei közgyűlés szavazás			
			Jobbik a szavazókörben	Jobbik a településen	Jobbik a legfeljebb 20 km-re lévő településeken	Jobbik ELTÉRÉS (százalékpont)	Jobbik a szavazókörben	Jobbik a településen	Jobbik a legfeljebb 20 km-re lévő településeken	Jobbik ELTÉRÉS (százalékpont)
Abaújpár	001	BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN	31,8%	-	29,9%	1,9%	48,8%	-	26,7%	22,0%
Sándorfalva	009	CSONGRÁD	33,2%	24,0%	-	9,2%	42,9%	20,9%	-	21,9%
Jászberény	021	JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK	41,8%	27,3%	-	14,5%	51,4%	29,5%	-	21,9%
Hegyhátmaróc	001	BARANYA	30,8%	-	23,3%	7,4%	37,7%	-	16,0%	21,7%
Szijártóháza	001	ZALA	25,0%	-	23,7%	1,3%	40,0%	-	18,4%	21,6%
Vöckönd	001	ZALA	45,5%	-	24,1%	21,4%	45,1%	-	23,5%	21,6%
Szigetszentmiklós	010	PEST	20,5%	17,8%	-	2,7%	34,3%	12,8%	-	21,5%
Nyomár	001	BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN	51,0%	-	29,9%	21,1%	45,1%	-	28,3%	16,8%
Porpác	001	VAS	38,1%	-	17,2%	20,9%	30,4%	-	15,5%	14,9%
Szentkozmadombja	001	ZALA	45,2%	-	24,3%	20,9%	28,3%	-	23,2%	5,0%
Erzsébet	001	BARANYA	39,8%	-	19,3%	20,6%	30,3%	-	16,8%	13,5%
Batyk	001	ZALA	45,8%	-	25,2%	20,6%	31,5%	-	22,3%	9,3%
Büttös	001	BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN	47,2%	-	26,9%	20,3%	41,3%	-	24,3%	17,0%
Liget	001	BARANYA	40,4%	-	20,2%	20,2%	27,6%	-	16,2%	11,4%
Balatonszőlős	001	VESZPRÉM	37,3%	-	17,2%	20,1%	32,2%	-	17,3%	14,9%
Döbröce	001	ZALA	43,5%	-	23,5%	20,0%	36,8%	-	25,0%	11,9%
Lovászhetény	001	BARANYA	41,7%	-	21,8%	19,9%	35,9%	-	16,6%	19,3%
Bódvarákó	001	BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN	47,7%	-	28,0%	19,7%	38,2%	-	26,5%	11,6%
Szalapa	001	ZALA	45,4%	-	25,7%	19,6%	33,3%	-	23,2%	10,1%

MSZP-Együtt-DK-PM-MLP

A baloldali adatok nehezebben összehasonlíthatók. Az alábbi táblázatban azokat a szavazóköröket gyűjtöttük össze, ahol tavasszal az ötpárti közös lista, ősszel pedig az MSZP listája szerepelt kiugróan. A két 20-as toplistában 7 átfedés van.

9. táblázat: Az MSZP-Együtt-DK-PM-MLP kiugró szavazókörei a 2014-es országgyűlési és önkormányzati választásokon

Település	Szavazókör	Megye	Országgyűlési listás szavazás				Önkormányzati megyei közgyűlés szavazás			
			MSZP-Együtt-DK-PM-MLP a szavazókörben	MSZP-Együtt-DK-PM-MLP a településen	MSZP-Együtt-DK-PM-MLP a legfeljebb 20 km-re lévő településeken	MSZP-Együtt-DK-PM-MLP ELTÉRÉS (százalékpont)	MSZP a szavazókörben	MSZP a településen	MSZP a legfeljebb 20 km-re lévő településeken	MSZP ELTÉRÉS (százalékpont)
Csenyéte	001	BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN	80,7%	-	18,0%	62,8%	74,6%	-	13,6%	61,0%
Horpács	001	NÓGRÁD	44,1%	-	22,0%	22,0%	72,9%	-	13,3%	59,6%
Győrtelek	001	SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG	43,6%	-	17,8%	25,8%	69,1%	-	12,5%	56,7%
Tarnabod	001	HEVES	50,8%	-	19,5%	31,3%	49,3%	-	12,2%	37,1%
Hernyék	001	ZALA	54,3%	-	18,5%	35,9%	34,0%	-	9,1%	24,8%
Füzérkajata	001	BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN	41,9%	-	23,2%	18,7%	47,6%	-	12,7%	34,9%
Somogyvamos	001	SOMOGY	38,5%	-	21,3%	17,3%	44,4%	-	9,8%	34,5%
Alsógagy	001	BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN	50,0%	-	17,9%	32,1%	48,3%	-	13,8%	34,5%
Uzka	001	SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG	49,7%	-	15,6%	34,1%	4,3%	-	8,5%	-4,1%
Megyer	001	VESZPRÉM	50,0%	-	17,4%	32,6%	23,1%	-	11,3%	11,8%
Tarnaszentmiklós	001	HEVES	39,1%	-	19,1%	20,1%	44,5%	-	12,1%	32,4%
Királyhegyes	002	CSONGRÁD	40,9%	9,2%	-	31,7%	28,6%	14,4%	-	14,2%
Hajdúnánás	018	HAJDÚ-BIHAR	33,2%	20,5%	-	12,7%	51,5%	22,4%	-	29,1%
Beret	001	BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN	46,5%	-	18,7%	27,8%	28,5%	-	14,9%	13,6%
Andocs	002	SOMOGY	48,5%	20,8%	-	27,7%	37,7%	11,3%	-	26,4%
Rakaca	001	BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN	43,2%	-	16,6%	26,6%	14,4%	-	14,3%	0,1%
Tornabarakony	001	BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN	43,8%	-	17,3%	26,5%	5,2%	-	14,9%	-9,7%

Település	Szavazókör	Megye	Országgyűlési listás szavazás				Önkormányzati megyei közgyűlés szavazás			
			MSZP-Együtt-DK-PM-MLP a szavazókörben	MSZP-Együtt-DK-PM-MLP a településen	MSZP-Együtt-DK-PM-MLP a legfeljebb 20 km-re lévő településeken	MSZP-Együtt-DK-PM-MLP ELTÉRÉS (százalékpont)	MSZP a szavazókörben	MSZP a településen	MSZP a legfeljebb 20 km-re lévő településeken	MSZP ELTÉRÉS (százalékpont)
Budapest XII.ker.	020	BUDAPEST	59,2%	33,6%	-	25,6%				
Gige	001	SOMOGY	38,7%	-	26,6%	12,1%	33,3%	-	7,8%	25,5%
Szabadhídvég	002	FEJÉR	38,9%	13,5%	-	25,4%	37,5%	12,9%	-	24,6%
Nyírbátor	001	SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG	55,6%	30,2%	-	25,4%	64,5%	47,4%	-	17,1%
Felsőgagy	001	BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN	43,0%	-	17,9%	25,2%	25,8%	-	13,7%	12,2%
Adorjás	001	BARANYA	46,2%	-	24,2%	21,9%	41,2%	-	16,6%	24,6%
Nógrádszakál	001	NÓGRÁD	39,7%	-	19,4%	20,4%	40,0%	-	15,8%	24,2%
Borsosberény	001	NÓGRÁD	28,5%	-	21,9%	6,6%	36,7%	-	12,7%	24,0%
Baksa	001	BARANYA	41,8%	-	18,0%	23,8%	19,3%	-	9,5%	9,8%
Nyíribrony	001	SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG	41,5%	-	25,2%	16,3%	34,9%	-	11,2%	23,7%
Vásznok	001	BARANYA	29,7%	-	29,0%	0,7%	40,7%	-	18,0%	22,7%
Lendvajakabfa	001	ZALA	41,7%	-	19,3%	22,4%	0,0%	-	9,5%	-9,5%
Sámod	001	BARANYA	44,0%	-	21,7%	22,3%	23,4%	-	16,1%	7,3%
Tésa	001	PEST	38,2%	-	15,9%	22,3%	22,0%	-	9,8%	12,2%
Semjén	001	BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN	37,3%	-	20,7%	16,6%	32,6%	-	13,2%	19,4%
Annayölgy	001	KOMÁROM-ESZTERGOM	39,3%	-	25,6%	13,7%	31,5%	-	12,2%	19,4%

